

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія українського державотворення

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), спеціалізація С1.01 Економіка С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Цифрова економіка»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-3)
Курс, семестр викладання	1 курс, 1 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	4 кредити ЄКТС (120 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 30 год., практ. зан. – 14 год., самост. роб. – 76 год.; заочна форма навчання: лекц. – 14 год., практ. зан. – 10 год., самост. роб. – 96 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники силабусу

ГАНЧЕВ Олександр Іванович,
Професор кафедри журналістики,
соціальних наук і ІТ-права, доктор
історичних наук, професор

E-mail: Alexander_Ganchev@yahoo.com

Консультації: щовівторка з 15⁰⁰ до 16⁰⁰ год.,
каб. 107а (головний корпус)

Мета дисципліни	формування історичної свідомості народу, в якій органічно поєднуються знання, погляди, уявлення про суспільний розвиток. Закріплена в традиціях, обрядах, художніх образах та теоріях, історична свідомість дає змогу людству узагальнити історичний досвід. Історичне мислення є важливою складовою соціально-філософського освоєння дійсності. Дисципліна «Історія українського державотворення» вивчає закономірності розвитку суспільного життя в конкретних формах, в просторово-часових вимірах. Минуле є активним фактором змін, які відбуваються сьогодні. Змістом історії українського державотворення взагалі є історичний процес, який розкривається в подіях життя людини, дані про які збереглися в історичних пам'ятниках і джерелах. Події ці надзвичайно різноманітні. Вони стосуються розвитку господарства, внутрішньої і зовнішньої політики держави, міжнародних стосунків, діяльності історичних осіб.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК-2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Програмні результати навчання	ПРН-1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Історія як наука. Предмет та методологічні основи курсу „Історія українського державотворення”.	Особливості новітнього історичного етапу розвитку України та її місце у світі. Проголошення у 1991 р. незалежності і значення уроків історії для розбудови суверенної, демократичної держави. Історія як наука. Становлення української історичної науки. Видатні історики України та їх здобутки. М. Костомаров, В. Антонович, М. Грушевський, І. Крип'якевич, Н. Полонська-Василенко, О. Єфименко, М. Драгоманов, Д. Яворницький та ін. Методологія історичного дослідження. Предмет і завдання вивчення курсу, його місце в системі підготовки фахівців. Методологічні основи і періодизації курсу. Сучасна концепція «Історія України». Джерела вивчення історії України, історіографія та навчальні посібники з курсу.
Тема 2. Первісне суспільство і перші державні утворення на території України.	Початок формування людської цивілізації на території України. Сприятливість природних умов на українських землях для життя людини: помірний клімат, рівнинна місцевість, родюча земля, численні ріки та моря, корисні копалини. Поява тут стародавніх людей (архантропів) в епоху раннього палеоліту – не менше 1 млн. років тому. Вплив на людину в процесі еволюції природних і соціальних чинників. Адаптація людини до природних умов в процесі еволюції. Значення „неолітичної революції”. Виникнення і розвиток в стародавні часи різних соціальних спільнот. Племена трипільської культури та значення її здобутків в історії українського народу. Скіфсько-сарматський період. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Виникнення і розселення стародавніх слов'ян. Гіпотези етногенезу слов'ян. Східні слов'яни в VI—XI ст.
Тема 3. Основні	Основні закономірності, суть і наслідки етапів і процесів українського державотворення. Утворення та існування Київської

закономірності, суть і наслідки етапів і процесів українського державотворення. Київська Русь та Галицько-Волинське князівство.	Русі в період з IX до першої половини XIII ст. Становлення її як однієї з найбільших державних утворень середньовічної Європи та Азії, з яким змушені були рахуватися і візантійські імператори, і хозарські кагани. Високий рівень господарства і торгівлі стародавньої держави, популярність шляху “із варяг в греки”, розвиток культури і освіти, значення прийняття християнства, поширення співробітництва із сусідами. Геополітичне положення між двома культурно-цивілізаційними світами та їхні впливи на розвиток держави. Три періоди в розвитку Київської Русі, зміцнення і розквіт держави, досягнення вершин її політичної могутності та високого рівня економічного і культурного життя. Особливості політичного і соціально-економічного розвитку. Культура Давньоруської держави. Період поліцентризму і розпаду. Поява першої етнічно української держави – Галицько-Волинське князівства як безпосереднього спадкоємця Київської Русі. Данило Галицький та його боротьба проти татаро-монгольської навали.
Тема 4. Українські землі у складі Литви та Польщі (середина XIV - середина XVII ст.).	Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського. Особливості Литовсько-Руського князівства, домінування тут українського населення, його традицій та порядків, культури і мови. Процес економічного і культурного розвитку українців у складі Литовсько-Руського князівства на власній основі. Польська експансія на українські землі наприкінці XIV – в середині XVI ст. Люблінська унія. Включення українських земель до складу Речі Посполитої. Посилення політичного і національного пригнічення, нав'язування католицизму. Виникнення та діяльність братств, піднесення національної свідомості. Польський феодально-католицький гніт в Галичині. Утворення Кримського ханства та його експансія в українські землі. Соціально-економічні процеси в українських землях в XIV–XVI ст.. Церковне життя. Берестейська унія та її наслідки. Культура України в XIV–XVI ст. Острозька академія. Полемічна література. Виникнення такої форми національно-визвольного руху, як українське козацтво, що згодом стало зародком нової державності. Заснування Запорозької Січі, її устрій. Суспільно-політична організація українського козацтва. Козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст. Козацтво як впливовий чинник міжнародного життя.
Тема 5. Українська національно-визвольна революція 1648 – 1676 рр.	Українська національна революція. Причини, характер, рушійні сили революції, її періодизація. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648 – серпень 1657 р.). Утворення Української козацько-гетьманської держави, її устрій. Переяславсько-Московський договір і погіршення стосунків з Росією. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (вересень 1657 – червень 1663 р.). Гетьмани І.Виговський, Ю.Хмельницький. Боротьба за возз'єднання Української держави (червень 1663 – вересень 1676 р.). Гетьман П.Дорошенко. Причини поразки революції та її значення.
Тема 6. Козацько-гетьманська держава та її відносини із зовнішнім світом (1676 – кінець XVIII ст.).	Колоніальна політика Російської імперії щодо України у XVIII ст.. Послідовне нищення українського суспільства, його культури, прав і свобод людини, закріпачення селянства аж до остаточного скасування завойованої раніше автономії. Ліквідація наприкінці XVIII ст. царизмом Гетьманщини – держави українського народу. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст.. Опір українців новому пригніченню у складі Російської імперії. Гетьман І. Мазепа і нова спроба визволення України. Культура України наприкінці XVII–XVIII ст.. Г. Сковорода. Українське бароко. Приєднання до Росії Північного Причорномор'я і Криму, правобережних і південних земель. Розбудова Одеси. Розподіл правобережних і західноукраїнських земель між Російською та Австрійською імперіями.
Тема 7. Українські землі під владою Російської імперії та Австро-Угорщини (кінець XVIII	Україна в першій половині XIX ст. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії. Нова доба української історії – доба поступового національно-культурного відродження. Суспільні рухи. Кирило-Мефодіївське товариство. Теоретичне обґрунтування української ідеї та перша українська політична програма Нового часу. Т.Г.Шевченко та його роль у формуванні національної свідомості. Західноукраїнські землі під владою Австрійської імперії. Початок

<i>ст. – XIX ст.).</i>	національного відродження в Галичині. “Руська трійця”. Революція 1948р. та перша політична організація – Головна руська рада. Україна в другій половині XIX ст. Модерні процеси в Російській імперії та Україна. Соціально-економічний розвиток в пореформений період. Суспільні течії та рухи другої половини XIX ст. Діяльність „Основи”. Просвітницька робота української інтелігенції. Виникнення громад. „Стара громада” та її орган “Київський телеграф”. Українська ідея у поглядах М. Драгоманова, її позитивні наслідки для українського визвольного руху в кінці XIX та в XX столітті. Перша політична партія в Наддніпрянській Україні - Революційна українська партія (1900 р.). Західноукраїнські землі у другій половині. XIX ст.. Громадська робота та український ідеал „москвофілів” та „народовців”. Радикалізація українського руху в Галичині. Русько-українська радикальна партія (1890 р.). Спроба поєднання „соціального” та „національного” у програмових засадах галицьких політичних організацій. М. Грушевський та наукове товариство ім. Т. Шевченка.
Тема 8. На шляху до відродження державності. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.).	Українські землі на початку XX ст. та в роки Першої світової війни. Трагедія українського народу в світовій війні. Перемога Лютневої революції в 1917 р. у Петрограді, повалення самодержавства. Визначальна роль Української національно-демократичної революції в історії України як ідеї однієї спроби відновлення власної незалежної державності, що стала новим важливим імпульсом для остаточного здійснення віковичних прагнень українського народу. Початок революції і діяльність Української Центральної Ради, її всенародна підтримка. Політичний тиск Росії, неодноразові воєнні походи більшовицької армії проти молодого українського держави. Проголошення Четвертим Універсалом повної незалежності України. Звернення УЦР по воєнну допомогу до центральноєвропейських країн для звільнення українських земель від російської більшовицької армії. Більшовицька політика „воєнного комунізму” і продрозкладки – насильницьке вилучення хліба у селян. Масовий опір селянства, виступи під керівництвом Н. Махна, Григор'єва, Зеленого, Соколовського та ін. Українська держава П. Скоропадського, здобутки і прорахунки його внутрішньої і зовнішньої політики. Виникнення опозиції. Діяльність Директорії по відновленню УНР. Утворення ЗУНР і проведення акту Злуки 22 січня 1919 р. Труднощі Директорії через втручання іноземних сил. Третій похід більшовиків та затвердження їх влади в Україні. Перші кроки політики радянської влади і початок соціалістичних експериментів в українських землях.
Тема 9. Радянська форма державності в Україні за умов тоталітаризму (20-30-ті рр. XX ст.).	Україна в міжвоєнний період (1921-1939). Новий розподіл українських земель, утворення Радянського Союзу. Новий розподіл українських земель і початок соціалістичних експериментів на початку 20-х рр. Соціально-політична криза і впровадження НЕПу. Успіхи нової економічної політики в Україні. „Українізація” як обмежена форма українського національно-культурного відродження. Проведення в Україні сталінської форсованої індустріалізації. Насильницька колективізація. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид українського народу. Затвердження тоталітаризму і практика масових сталінських репресій. Західноукраїнські землі в 20–30-х роках. Суспільно-політичне життя українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехо-Словаччини.
Тема 10. Україна в роки II світової війни, десталінізації та кризи радянської системи.	Українське питання напередодні війни. Радянсько-німецький альянс і приєднання західноукраїнських земель до СРСР. Напад Німеччини та оборонні бої 1941–1942 рр. Нацистська окупація і рух Опору та його течії в Україні в роки Другої світової війни. Боротьба ОУН-УПА. Визволення України від нацистських загарбників. Наслідки та уроки Другої світової війни. Трансформації суспільного розвитку (др. пол. 1940-х – 80-ті рр.). Суперечливість і складність зазначеного періоду в історії українського народу. З одного боку – повоєнна відбудова народного господарства, подальший розвиток економіки і культури, спроби оновлення громадського життя в умовах десталінізації. З іншого, – подальше поширення авторитарно-командних методів управління, все глибше втягування суспільства в тоталітарну соціально-економічну, політичну і

	ідеологічну кризу.
Тема 11. Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України.	Піднесення українського визвольного руху і проголошення незалежності України у 1991 р. Розгортання державотворчого процесу і причини труднощів. Стартові умови розгортання державотворчого процесу. Становлення владних структур. Конституційні традиції в Україні. Прийняття Конституції України 1996 р. та її історичне значення. Зміст і значення Помаранчевої революції 2004 р. Позачергові вибори до Верховної Ради України 2007 р. Україна в новому геополітичному просторі. Формування концепції зовнішньополітичного курсу. Україна та СНД. Відносини України з Росією. Альтернативні варіанти геополітичної орієнтації України. Західний напрям зовнішньої політики. Головні кроки України на шляху до європейської інтеграції.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

Інтерактивні	▪ Наочно-демонстраційні дидактичні комплекси до тем, що вивчаються в межах дисципліни (схеми, таблиці, зображення, картини, фотографії; відеоролики тощо). ▪ Відповіді на запитання і опитування думок здобувачів освіти (дискусії, дебати, полеміки).
Практичні	▪ Вправи. Різні практичні завдання, які застосовуються на будь-якому етапі навчального процесу і допомагають задіювати інтелектуальні, комунікативні та пошукові здібності здобувачів освіти. Вони можуть включати відповіді на запитання, розв'язання задач, виправлення помилок, складання порівняльних таблиць, графіків і т.п. ▪ Аналіз кейсів. ▪ Творчі роботи за тематикою дисципліни. ▪ Тренінги.
Методи дистанційного навчання	▪ Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle та ін. ▪ Онлайн дискусії; ▪ Індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання); ▪ Відеозаписи лекцій і практичних занять.

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме: Знання – базових концептуальних положень української історії; знання історії розвитку, ключових підходів до державотворення. Уміння/навички – аналізувати основні закономірності, суть і наслідки історичних етапів розвитку української держави, мати навички морального та духовного розвитку. Комунікація – здатність чітко висловлювати позицію й аргументи щодо історичного процесу, який розкривається в подіях життя людини.

Критерії оцінювання	Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS. Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 80-89% письмових завдань. Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань. Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань. Задовільно (E) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань. Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань. Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.
Форма та методи контролю начальних досягнень	Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (тематичний, рубіжний) та підсумковий (семестровий). <i>Поточний контроль</i> здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи; складання тематичних контрольних робіт, тестів тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних,

практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять та завдання, що виконуються під час самостійної роботи.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену**, який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle

Рекомендовані джерела інформації

Базові підручники та навчальні посібники	• Бойко О. Д. Історія України : посібник / О. Д. Бойко. – К. : Академвидав, 2014. – 720 с. • Історія України. Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.І. Ганчев, Ф.Ф. Стоянов, О.М. Шеремет – Одеса, 2011. – 364 с. • Історія української культури : нац. підручник / В. А. Качкан, О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. ; за ред. В. А. Качкана. – К. : ВСВ «Медицина», 2014. – 368 с. • Історія України : підручник / В. А. Качкан, В. М. Левандовський, О. Б. Величко та ін. ; за ред. В. А. Качкана. – К. : ВСВ «Медицина», 2014
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	• Seasonality of birth and marriage rates among Bulgarian population of Bessarabia in the 19th - early 20th century: comparative materials on the secularization of worldview and social practices.// The Yearbook of Balkan and Baltic Studies. - Vol 5 No 1. - Vilnius-Tartu-Sofia-Riga, 2022. – С.163-195. Index Scopus https://doi.org/10.7592/YBBS5.07 • Dynamics of "transdanubian settlers" in bessarabia in the early 19th century: migration processes and natural growth // Revista de Etnologie și Culturologie. Volume XXXI. 2022 – С.30-40. Index Scopus https://doi.org/10.52603/rec.2022.31.04 • Българите в Бесарабия през 40-те години на XX век. Екзогенни фактори на демографския процес. Полово-възрастова структура. // Българска етнология. №4. 2022. Българите в Урал и Сибир. – Софія, 2022. – С.65-77 Index ERIH PLUS та EBSCO https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1159788

- Інформаційні ресурси**
- Офіс Реформ КМУ <https://rdo.in.ua/>
  - Інститут історії України <http://resource.history.org.ua>
  - Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

Рік введення силябусу – 2025 р.	Затверджено рішенням кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права (Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1)	
	В.о. завідувача кафедри	Олексій КОКОРОВ
	Гарант освітньої програми	Юлія ТОЧИЛІНА
	Викладач:	Олександр ГАНЧЕВ